

JOGI TANACSKOK

A lakásbérleti szerződés felmondásáról

J. K. szegedi olvasónk írja: tulajdonában levő lakóházában van egy bérlejtő, akinek leánya közeljövőben házasságkötése miatt szeretne felmondani, mert az ifjú-házasság hozzá költöznének. Kérdezi, hogy felmondhat-e bérlejtőnek azon a címen, hogy a lakást leánya számára kívánja igénybe venni?

A lakások elosztásáról és a lakásbérletről szóló 1/1971. (II. 8.) Korm. számú rendelet 76. paragrafusa lehetővé teszi, hogy állampolgár tulajdonában álló lakás esetében a háztulajdonos (bérbeadó) a lakásbérleti szerződést a következő hónap utolsó napjára felmondhatja, ha a lakásra maga vagy közeli hozzátartozója igényt tart, illetőleg a lakás lebontására hatósági engedélyt kapott, és a bérlelt (lakó) részére egyidejűleg másik megfelelő, ugyanabban a városban (községben) levő — beköltöztethető — lakást ajánl fel.

A háztulajdonos nem köteles a lakó (bérlelt) részére másik lakást felajánlani, ha a lakó (bérlelt) tulajdonában ugyanabban a városban (községben) megfelelő — beköltöztethető — lakása van.

Ilyen esetben azonban a lakó a háztulajdonostól pénzbeli térítést kérhet. E térítés összege nem haladhatja meg az olyan tanácsbírlakásra megállapítható lakás-használatbavételi díj összegét, amilyent a bérbeadó egyébként köteles lett volna a lakónak felajánlani.

Ha a háztulajdonos cserelakásként egy másik nem állami lakást ajánl fel, az utóbbira kötött lakásbérleti szerződést az új lakás háztulajdonosa leghamarább öt év eltelté után mondhatja fel azon a címen, hogy a lakásra maga vagy közeli hozzátartozója számára igényt tart, illetőleg a lakás lebontására hatósági engedélyt kapott.

Ha a háztulajdonos és a lakó között vita keletkezik a felajánlott lakás megfelelősége tekintetében, a vitában a bíróság dönt. A lakó olyan szobaszámú lakásra tarthat igényt, mint az általa használt lakás. Ha azonban az utóbbi meghaladja a tanácsbírlakásokra megállapított lakásigény mértékének felső határát, a lakó csak e mértéket meg nem haladó szobaszámú lakásra tarthat igényt.

Miután a háztulajdonosi felmondás esetén a lakó (bérlelt) a tulajdonos érdekeltségére kerül, a lakó kérheti, hogy a háztulajdonos térítse meg részére: a lakásváltozással kapcsolatban felmerült indokolt költségeit (pl.: költözködési, festési költségeit, a munkából való távollmaradás miatt kiesett munkabért stb.); a két lakás közötti értékkülönbséget (amennyiben a felajánlott lakás a korábbi lakásnál kisebb értékű); a két lakás lakbérének a különbségét (amennyiben a felajánlott lakás bére a korábbi lakásénál magasabb). Ha a felek eltérően nem állapodtak meg ezt a bérkülönbséget a cserelakásra vonatkozó lakásbérleti jogviszony fennállásának tartama alatt, legfeljebb öt évig a lakbér-fizetés időpontjának megfelelően, havi részletekben kell megfizetni. Ha a bérbeadó olyan cserelakást ajánl fel, amely a bérlelt lakásánál nagyobb értékű a két lakás közötti értékkülönbséget megtérítését a lakótól nem követelheti.

Dr. V. M.

A közművelődés fehér foltjai

Finnyások és mindenevők

Konganak a vészharangok. Nemcsak a jó néhány ezeréves színház fölött, de a jóval fiatalabb mozi fölött is. A tévé, a harmadik, a legkisebb és mindenkin győzedelmeskedő kisöccs, úgy látszik, gyakran nehéz helyzetbe hozza a színházi szakembereket, filmeseket.

Egy fiatal sofőrrel beszéltem a 300 kilométeres úton. Jobban mondva ő beszélt: „A nejem kapott a múltkor két jegyet a szakszervezettől. Nem nagyon szeretek költözni, eddig csak egyszer voltunk színházban, de hát most csak elmentünk. Két vén csaj hisztériázott a színpadon, az egyik tolokocsiban idétlenkedett, a másik meg rohangált, mint a fába szorult féreg. Hát ez nekem nem kell! Miért nem játszanak nekünk is valamit?” Ez az előadás Örkényi Macskajátéka volt, a Szegedi Nemzeti Színház legnívósabb, legszínvonalasabb előadása az elmúlt évadban.

Egyik kollégám jó fél éve kerek-perc megírta, hogy a tévében játszott Waterloo Bridge című film giccs. Rengő levelet kapott, az írásközlő, aláírásokból következtetve nagyrészt munkások küldték el melegebb éghajlatra. Nekik az tetszett.

A függöny két oldalán

Ha színházélményekről érdeklődünk gyárakban, üzemekben, még mindig a színházak nevelésének kasszadrajbait emlegetik föl, a fél évszázaddal ezelőtti cukros lörék konzervjeit melegítve egyre nagyobb nosztalgiaival. A Csárdáskirálynőt, a Zeng az erdőt, a Gül Babát és társait.

A Szegedi Nemzeti Színház kihasználtsága még az ötven százalékot sem éri el. A nézőknek pedig mindössze 27 százaléka fizikai dolgozó, legfeljebb a szakszervezeti bizottságtól kapja az üzenetjegyét, s nem egy ütem tapasztalatait mutatják, hogy a szakszervezet által vásárolt 10–20 színházjegyet nem mindig akad gazdája.

Az egész ház, fél ház akciók, melyek valóban százakat mozgatnak meg üzemekben, gyárakban, a legszámbazárabb darabokat választják. — Ez kell az egyszerű nézőknek. Szórakozni akarunk, feledni a mindennapok gondjait. — S benne ingyen jéggyel Gül Babát nézni.

A szabadtéri játékok előadásait már jóval több fizik-

kai dolgozó tekinti meg. Egyrészt a közönségszervezők jobban tudnak koncentrálni a néhány hetes akcióra, mint a színház egész évadára, másrészt a szabadtéri látványossága, színes pompája nagy vonzerőt jelent. A szabadtéri kezdő a jó értelemben vett népszínházi funkciót betölti. Az idején Hunyadi-előadásokat például a nézők sürgetésére tüzték műsorra.

Országos jelenség a mozik nézőszámának csökkenése, ez szegedi viszonylatban fokozottan igaz. A nagy vállalkozásban készült monstre filmek vonzzák leginkább a közönséget színesen, szélesvászonon. Sok munkás fogalmazott így: „Magyar filmre el se mennék.” Miért ez az előítélet éppen ma, amikor a magyar filmművészet rangos helyet vívott ki magának a világ élvonalában. Különösen figyelemre méltó, hogy azok az alkotások, melyeknek középpontjában a munkások élete, problémái állnak, teljesen hidegen hagyja magukat a munkásokat.

Tömegkommunikációs eszközök

Az utóbbi években a rádió alkotó kollektívája hatalmas erőfeszítéseket tett annak érdekében, hogy műsoraik minél színvonalasabbak, izgalmasabbak legyenek, jobban igazodjanak a kor követelményeihez, s differenciáltan szolgálják ki a különböző rétegek érdeklődését. S mégis — bár a családok háromnegyed részének van rádiója — a rádió szinte senki sem hallgatja.

Ez nem azt jelenti, hogy nincs bekapcsolva a készülék. De zeneládává minősítették vissza, s jobb esetben vele dűdöljék az Örökzöld melódiák cím alatti gyatra zenét, a Nagy siker volt címmel leöntött giccs-kétszereket, a Töltsön egy órát kedvenceivel beöntéseit.

A televízió az egyetlen kulturális tényező, ami csaknem mindenkinek az életében jelen van. Éppen ezért fokozott jelentőségűek a tévé-műsorok. A nézők nagy része azonban „mindennező”.

Hogy ezeknek az embereknek mi és hogyan maradt meg a fejében, arról szemléletes példa Mocsár Gábor regényének egy részlete. Így maradt meg a Tv-híradó a

„mindennező” szellemi spájzában: „Háát láttam... Mit is? Volt egy repülőter, amire leszállt egy gép, igen, igen, most már emlékszem, akkor aztán kijöttek belőle... Már nem is tudom, kik... Virágot kaptak, aztán összeültek... Aztán nem is tudom, kikkel. Szóval így volt. — Még hírtelen felvillant a tekintete. — Le is fényképezték őket, úgyam, lefényképezték, erre határozottan emlékszem. Azután következett egy másik repülőter, ottan meg befelé szálltak, már nem is tudom pontosan, hogy kik. De arra pontosan emlékszem, hogy integettek a feljáróról, és virágsokor volt a kezükben. Utána volt még a híradóban... Mi is? Hosszú asztal, mellette kétoldalt ültek az emberek, és mosolyogtak egymásra — valami tárgyalás, vagy mi. Aztán meg újfajta traktorok is voltak, meg új lakóházakat mutattak, meg divatbemutató is volt, hát nem tudom, mit tudnak enni azon a rövid szoknyán, azzal is csak fertőzik a népet...”

Tény, hogy a szabad idő legidőigényesebb formája a tévézés. Eppen ezért arra is oda kell figyelni, hogy a rosszul előkészített talajban nem csírázik ki az elvetett mag, tehát azok a rétegek, akiket a tévé vagy rádió keresztül magasabb kultúra ért — kell, hogy érje! —, ez a magasabb kultúra megijeszti, elriasztja. S maradnak a bővínlát, a szórakoztatóipar könnyen érthető produktumainál, s éppen műveltségük, öntudatuk nem gyorsaszik.

Nézés és aktív befogadás

Mikor váltja fel a puszta nézést és hallgatást a cselekvést, ami az első pár lépést jelentené a harmonikus és sokoldalú emberi lét útján? Mikor váltja fel az elfogadást az aktív befogadás?

Ez a feladat csak közönségben, értő és szerető segítségével — klub, munkahely, brigád — kulturális közegben mehet végbe. Magányos farkas számára a kultúra csak búvóhely, kábítószert, sorvasztó magatartás.

Am arra nem várhatunk, hogy a szellem napvilága egyszer csak úgy magától besüt majd a munkáscsaládok kis lakásának ablakán.

(Folytatjuk.)

Tandí Lajos

I. KERÜLET

Házasság: Bulik Gábor és Bozsó Mária, Lukatos Béla és Molnár Anna, Tamás Géza és Kovács Mária, Nyári Gellért és Széles Mária, Körmöczy András és Jenőfi Angéla, Czirák Béla és Harangozó Agnes, Pozsgai András és Szabó Valéria, Jancsó János és Pányoki Katalin, Gyuris István és Karasz Sarolta, Bubori Zoltán és Bóka Katalin, Nemcsok László és Juhász Ilona, Albert Miklós és Bába Zsuzsanna, Kotogány János és Gajdács Etelka, Balogh Tibor és Csapó Agnes, Miskolci István és Kovács Veronika, Barna István és Maurits Erzsébet, Czimmer Lajos és Kökai Rozália, Fülöp János és Pongó Judit, Biharvári Lajos és Kovács Agnes, Péter Sándor és Magyar Katalin, Kemencsey Imre és Dobó-Bódi Anna, Maróti László és Nohel Éva, dr. Dweik Salaheddin és Seres Katalin, Tekle Walde Selassie és Németh Mária, Szikszár Imre és Salamon Judit, Varga Jenő és Kárpai Magdolna, Megyery Árpád és Varga Anna házasságok kötöttek.

Születés: Sánta Sándor Lászlónak és Lefkó Ida Annának Attila, Véber Istvánnak és Szueta Ilonának Angéla Mária, Rácz Gyulának és dr. Szerey Idikónak Krisztina, Páló Ferencnek és Hajdú Rozáliának Erika, Kece Józsefnek és Kéri Etelnek Tibor, Kinyó Jánosnak és Várkonyi Kingának János, Kovács Józsefnek és Gyuris Irénnek Zoltán, Lestár Dezső Lászlónak és Jónás Malvinnak Dóra Erzsébet, Balázs Sándornak és Németh Mária Katalinnak Melinda, Kovács Ferenc Józsefnek és Bálint Ilonának Ilona, Turcsóki Zoltánnak és Babidories Irénnek Gyöngyi, Gábor Andrásnak és Márta Erzsébetnek Attila, Pórdi Péternek és Krisszán Idikónak Péter, Godó Jenőnek és Korom Klárának Jenő Miklós, Zsilkla Károlynak és Várjú Margitnak Károly, Komár Ferencnek és Simon Juliánnak Mónika, Lohotai Jánosnak és Szalai Ilonának Szilvia Ilona, Hatvani Jánosnak és Horváth Juditnak Zoltán János, Pinter Antalnak és Farkas Piroskának Antal Attila, Korom Lászlónak és Gámes Rozáliának Juliánnak Rózsa Viktória, Móra Jánosnak és Czékus Ilonának Csaba, Dobó Andrásnak és Zsolnai Annának Erika, Csizmazia János Istvánnak és Zöldi Katalin Teréziának Norbert, Fodor Antal Györgynek és Lajkó Mária Annának Antal Sándor, Szalai Józsefnek és Csillag Erzsébetnek István Attila, Pálfi Györgynek és Márta Mária Juliánnak Judit, Gyenes Jánosnak és Hevesi Mária Gábor, Bodor Imrénnek és Hevesi Margitnak Györgyi, Szabó István Tamásnak és Molnár Agótnak Agota Zsuzsanna, Marton Józsefnek és Simon Klárának Árpád Ferenc, Fehér Lajosnak és Ván Annának Gábor, Sánta Károlynak és Szekeres Mária Károlynak Georgiades Sándornak és Schey Juditnak Andrea, Kálló Antalnak és Király Etelka Margitnak Agnes Kamilla, Szűcs Lászlónak és Szabó Jolánnak Erika, Szekeres Lajosnak és Farkas Erzsébet Annának Erzsébet Anna, Zubor Ferencnek és Márta Mária Ferenc, Haecker Gottfried Ivánnak és Földi Éva Mária Szilvia Mariann, Kerekes Jánosnak és Bernát Karolinnak Gábor, Jávornak Pálnak és Farkas Piroskának Antal Attila, Fekete Perennének és Nagy Ilonának Ferenc, Kócs László Istvánnak és Máramaros Mária Béla, Simon Józsefnek és Gál Agnes Gizellának Andrea Agnes, dr. Szegő László Jánosnak és Szőke Katalin Erzsébetnek Szilvia Vanda, Rekedt-Nagy Ferencnek és Dobos Ilona Erzsébetnek Idikó Ilona, Korbély János Lászlónak és Bálint Ibolya Irénnek Bolya Kitti, Berki Szilveszter Jánosnak és Ördög Jolánnak István, Gyurki Jánosnak és

Anyakönyvi hírek

Pópty Anna Mária, Helga Annamária, Malcsosz Odón Istvánnak és Váradi Mária Annának Izabella, Szűcs Józsefnek és Hugi Annának Idikó, Barna László Mihálynak és Sári Mária Ibolyának Tünde Mária, Molnár Józsefnek és Kónya Zsuzsannának Zoltán, Tari Sándornak és Paksai Rozália Annának Szilvia, Csillag Istvánnak és Sánta Zsuzsannának István László, Erdel Sándornak és Kertész Mária Sándor, Tari Józsefnek és Kempf Ilona Erzsébetnek Ilona, Varga Kornél és Kulcsár Piroksa Rozáliának Kornél János nevű gyermekük született.

Halálozás: Katona Istvánné Kis Julianna, Nagy Józsefné Gubacsi Katalin, Rusz Momi-csillóné Urosov Lyubinka, Hegedűs Mihályné Börcsök Ilona, dr. Török Miklós Márton, Csarnai Istvánné Kovács Erzsébet, Csikós Ekelelné Sándor Anna, Murányi Gáspárné Török Katalin, Farkas János, Herczeg Ilona, Angyal Istvánné Pécsi Ilona, Rátkay Andorné Keller Irén, Molnár Jánosné Eperjesi Anna, Balázs Józsefné Kovács Margit, Örmös Ferencné Horváth Sarolta Jozefa, Bokor Andrásné Buschbacher Olga, Kis Pál, Veréb István, Nagy Zoltán, Schmidt Ferencné Kovács Erzsébet, Vaszilcsin Józsefné Ballmann Paulina, Bálint Illés, Ács István meghalt.

II. KERÜLET

Házasság: Sümei István Jó-

BERCELI A. KÁROLY

Hullámsír

17.

S ebben nem rettentette vissza a százele török harás, az elorzott királyi kiváltságokért folytatott lankadatlan harc, s az osztrák várparancsnokoknak a töröknél is komiszabb viselkedése, akik nemcsak hogy a népes hadseregnek magánházaiknál való elszállásolását erőszakolták ki, nemcsak előfogatokat és takarmányt követeltek, s ha a nép nem adott, mert neki sem volt, akkor saját katonáikkal arattatták le a termést, hanem még a vár körüli jelentékeny épületek tömegét is leromboltatták stratégiai okokból anélkül persze, hogy ezért kártérítést fizettek volna. S mindezt azért bírta ki az a véksőkig sanyargatott nép, hogy város maradjon, kiváltságos hely, polgárosodott közösség, s ez rendkívüli vívmány egy olyan országban, ahol minden huszadi ember nemes úr, tehát adót nem fizet, a közterhekből semmit, vagy csekélyeséget vállal, de legfőképpen soha semmilyen termelő munkát nem végez.

Pedig már maga a település is valami elharmadított esztelenységnek tetszik, hiszen a város jó része mélyebben fekszik a Tiszánál, s a legkisebb áradás esetén is akár egy botszúrással vizet lehet fakasztani a pincékben. És mégsem boldogság vagy meggondolatlanság ez, mert ez a város szigetcsoporthoz volt valaha, részei vízállásokkal, tankákkal, csőpörkékekkel, erékekkel különültek el egymástól, s ha a folyó megduzzadt az esőzések vagy a tavaszi hóolvadás következtében, esetleg ki is öntött, lehet, hogy egy-két házsört is elsöpört, de a pusztító hullámokat ezek a tavacsok nyelték el és szelídítették meg.

s az erek segítségével hamarosan visszavezették az anyamederbe. S akkor a vastagon lerakódott iszap megtermékenyítette a puszták kiterjedt legelőit, az árterek kiöntései pedig milliószámra nevelték a halat a halászok, s az egész lakosság újjongó öröme.

— S nem különös-e, hogy ezt a várost, melyet a török időkben menekülő délszlávok özönlöttek el, a török kiverése után pedig németek, lassan valamennyien a magukénak vallják, s néhány kivételtől eltekintve szinte türelmetlenül olvadnak bele a megtrikult, de mégis domináló magyar közösségbe. Nem meggondolkodtató-e, hogy az elmúlt század elején a hazafias paristák kénytelenek voltak megszüntetni a palánki Dömötör-templomban a magyar prédikációt, mert nem akadt magyar hívő, s néhány évtized múlva már maguk a dalmaták kérték, hogy magyar nyelvű szentbeszédet hallgathassanak, mert kezdik felejtetni anyanyelvüket. A német szót pedig a harmincas évek végén a német származású Kremminger Antal plébános szüntette meg részint honfi buzgóságból, részint mert nyilván már neki is nehezebb esett isten igéjét ősei nyelvén hirdetni. És 48? Mi volt itt?

A honvéd hősök első soraiban ott látunk egy Schmid Ferdinándot, vagy egy Aignert, akinek családját a germanizálás szándékával Mária Terézia vagy József császár telepítette az Alföld szívébe. De itt van a Schaffer család! Eleik ugyancsak a múlt században vándoroltak be Elszászból, mint vaskereskedők, s most itt áll a házuk a Halpiaccon, empir és copfos jellege már harmonikusan illeszkedik bele a közeli házak klasszicizáló egyszerűségébe, s ha feltűnő is rajta a tetőparkányon nyugvó háromszögletű oromfal, a homlokzaton a hosszú díszes vasrács, s lépcsőházból az olaszosan elhelyezkedő remekművű kétszárnyú vasajtó, a tulajdonos már öve beszél, s leánya törzsköcs magyarnak, Pálfi polgármesternek a felesége. Hát még ami

belül van — idézte föl emlékeit Gábor, mert gyerekkorában megmutatták neki a fényűző berendezést. S ő elképedt a padozat virágdíszes berakásain, mely francia mesterek műve volt, a szalón, s az ebédlő plafonképein, melyek hollandias ízlésre vallottak, és a bútorokon, vitrineken, melyek mind cseresznyefából és rózsafából készültek. Már csak éret fejlett tudta meg, hogy Schaffer Ádámnak porcelángyűjteménye is volt, főleg óbécsei és meissenai ritkaságok, alabástromtalapozaton álló órai, s külön képtára, melynek értékét nemcsak az elefántcsontba festett rokokó miniatúrák, több francia és hollandus mester eredeti vagy másolt műve, hanem egy valódi Rubens is felbecsülhetlenné tette. S most Róza lányával és a polgármesterrel csészán vagy szekéren megy ki Vetyehátra vagy Zákányba megszemlélni Pálfi nagyszerű menését, vagy csak a szatymázi szőlőbe, hol a cselédség csipős paprikashallal, s könnyű homoki borral várja a gazdát, s az odacsodított mulatók vendégeket. S már eszébe sem jut Elszász-Lotharingia, s az sem érdekli, hogy Bismarck elvette a franciáktól.

Közben teljesen bealkonyodott, s Gábor kitért a Klauzál-térre, mely valamikor egybefolyt a Széchenyi-térrel, de most már elkülönült, s az új Zsótér-házzal, a híres Kárász-házzal, s az eklektikus ízlésben fogant, arányosan tagolt épületek sorával a város egyik nevezetes központjává vált. Egy pillantást vetett az új Zsótér-ház egyik emeleti ablakára, abban a reményben, hogy megláthatja azt a kis szőke leányt, akit tavaly ismert meg a korcsolyapályán, a nyáron is több ízben találkozott vele, s Pesten is szívesen foglalkoztatja. Az ablak sápadt fénye sejtette, hogy otthon lehet, s föltehetőleg egyedül, mert szüleinek optikus üzlete itt van a szomszédos Ötpiacsirta utcában, s ők rendszerint csak délből és este térnek haza lakásukba.

(Folytatjuk.)